فهرست بخش فارسی

۱. گریگور ماگیستروس..... ۱
۲. مرور اخبار
جامعه ارمنی ایران ۲
ایران ۲
ارمنستان.....۲
بین المللی ۵
گوناگون.....۵
۳. زبانزد های ارمنی – فارسی – انگلیسی ۵
۴. مصاحبه.....۶-۷
۵. ارمنستان بر اساس نظریه ویلسون ۸
۶. ادبیات.....۹-۱۰

فهرست بخش ارمنی

۱. سرمقاله.....۱
۱. اخبار.....۲
۲. آوریل -خاطره.....۷
۳. آوریل- شناسایی قتل عام ارمنیان ۸
۴. کمکهای ارسالی به ارمنستان.....۱۱
۵. کمکهای انجمن کل خیریه به ارمنستان.....۱۲
۶. فرهنگ .- مصاحبه با ادیک باغداساریان.....۱۴
۷. فرهنگ .- ادبیات.....۱۶
۸. فرهنگ.- نمایشی موفق.....۱۷
۹. شمه ای از تاریخ ارمنیان تهران ۱۸

طرح روي جلد : از سوي بخش ارمني
از سوي بخش فارسي

دوهفته نامه *لویس*
سال دوم شماره۲۶- ۲۴ (شماره مسلسل۵۱-۵۰)
..... ماه ۱۳۸۱ - ۳۰..... ماه ۲۰۰۲
چاپ ایرج - تهران خیابان لاله زار کوچه اولادی پلاک ۳۸

گریگور ماگیستروس مترجم قدیمی ترین نسخه هندسه اقلیدس در شرق

نوشته ادیک باغداساریان
(ا. گرمانیک)

گریگور ماگیستروس (ریشه این اسم مغ فارسی است) ریاضیدان و دانشمند سده دهم و یازدهم میلادی است. او بسال ۹۹۰م. (۳۶۹ ه .ش.) در ارمنستان قدیم (سواحل ارس) متولد شد. او برادر زاده بهرام پهلوانی سپهسالار آن دیار بود. وی در طول دوران تحصیل و در سالهای بعد منابع ارمنی و یونانی و تقریبا" کلیه علوم زمان خود را مورد بررسی و مطالعه قرار داد و از دانش چند جانبه برخوردار گردید. (ریاضیات ،پزشکی، ادبیات یونان، فلسفه، فن بیان، الهیات و غیره). پس از حمله بیزانس به زادگاه او، وی به منطقه شمال بین النهرین نقل مکان کرد. وفاتش به سال ۱۰۵۸م.(۴۳۷ه.ش.) در حسن قلعهٔ کنونی بوقوع پیوست.

شهرت ماگیستروس به علت ترجمه هندسه اقیدس است. این اثر معروف در سده نهم م. توسط پزشکان آشوری از یونانی به آشوری و سپس به عربی ترجمه شد (مترجمان پدر و پسر بن اسحاق). هندسه اقلیدس در اروپا نخستین بار در سال ۱۱۲۰ توسط آتلارد از یک نسخه عربی به لاتین ترجمه شد. متن کامل در سال ۱۵۳۳ از یونانی ترجمه شد. ترجمه ارمنی توسط ماگیستروس بسال ۱۰۵۱ مستقیما" از یونانی صورت گرفت.

جالب توجه این است که ترجمه ماگیستروس دارای برخی اختلاف ها با متن یونانی است. از جمله تعریف ۵ و ۶ متن یونانی در ترجمه جا ندارد. تعریف خط راست (بین دو نقطه قرار دارد) در متن یونانی وجود ندارد. تعریف چهارم (خط راست کوتاه ترین خط بین دو نقطه است در یونانی وجود ندارد. و به همین سان چند اختلاف بین متن یونانی و ترجمه آن وجود دارد و این نکته جالب و قابل توجه است (برخی از تعاریف در نسخه ترجمه موجود اما در متن یونانی وجود ندارند).

یک نسخه قدیمی از این ترجمه در سالهای اخیر کشف شده که دارای یک بخش ضمیمه می باشد. در این بخش مسایل جالبی پیرامون کاربردهای ریاضی در زمان قدیم ارائه می شود. (یک نمونه از آن در اختیار نگارنده سطور است). ترجمه اقلیدس در مشرق زمین دارای اهمیت خاص خود چه از نظر زمان ترجمه و چه محتوای ترجمه و برخی تفاوت ها با متن یونانی می باشد. بدون شک فعالیت های ماگیستروس در زمینه ریاضیات بویژه تأسیس دانشگاه اختصاصی خود در تحول و ترقی آتی علوم ریاضیات در سده های بعدی چه در شمال غرب ایران و بین النهرین نقش مهمی داشته است. بویژه ضمیمه "کاربردهای ریاضی" که به هندسه اقلیدس اضافه شده گویای وضعیت علم ریاضی درآن برهه از تاریخ (مقارن حملات ترکان سلجوقی و مغولان) بود.

جامعه ارمنی ایران

-روز۲۴ آوریل(۴ اردیبهشت) هزاران نفر ازارمنیان دراعتراض به قتل عام ارمنیان توسط ترکیه در تهران و سایر شهرها تظاهرات کردند. مراسمی نیز در انجمنها و کلیساها برگزار شد.

- به همت انجمن ملی و فرهنگی ارمنیان ایران سمیناری در خصوص قتل عام ارمنیان و وظایف نسل کنونی در تاریخ ۶ اردیبهشت در محل انجمن برگزار شد. این سمینار توسط دکتر آ. سیمونیان اداره می شد و سخنرانان عبارت بودند از: گ. آبنوسی (از سوی هیئت برگزاری) آنگاه قرائت پیام اسقف سرکسیان، خ. گالستیان (محفل ادبی ارمنیان تهران- قرائت آثار خود)، و. وارطانیان (نشریه لویس - تاریخ قتل عام ارمنیان و وظایف ما)، هراچ استپانیان (چگونگی بررسی مسئله)، آ. مارکاریان رییس انجمن ملی و فرهنگی ارمنیان ایران (ارائه پیشنهاد).

ایـــــــران

بیانات رئیس جمهوری اسلامی ایران

آقای محمد خاتمی رئیس جمهور ایران هنگـام ملاقـات بـا آقـای آرتاشـس **تومانیان رئیس کمیسیون مشترک همکاریهای اقتصادی ارمنستان-ایران اعلام داشته است که هیچ کشور ثالثی از تحکیم روابط بین تهران و ایروان متضرر نخواهد شد.آقای آرتاشس تومانیان پیام دوستانه آقای روبرت کوچاریان رئیس جمهور ارمنستان را به آقای خاتمی ابلاغ نموده است.رئیس جمهور ایران همچنین اظهار داشته است که ایران همواره طرفدار آشتی آذربایجان و ارمنستان بر اساس دفاع از منافع دوکشور بوده است.آقای خاتمی در رابطه با دعوت روبرت کوچاریان برای سفر به ارمنستان تشکر نموده و اظهار امیدواری کرده است که این سفر صورت خواهد پذیرفت.**

رئیس جمهور ایران به ارمنستان سفر خواهد کرد

آقای آرتاشس تومانیان رئیس طرف ارمنی کمیـسیون مـشترک همکاریهـای **اقتصادی ارمنستان و ایران در تهران با آقای محمد خاتمی رئیس جمهـور ایـران ملاقات و پیام روبرت کوچاریان رئیس جمهور ارمنستان را تقدیم نموده است.**

رئیس جمهور ایران ابراز امیدواری کرده است که برنامـه هـای احـداث خـط لوله گاز ایران و ارمنستان و صادرات گاز ایران به بـازار اروپـا بـا همکـاری سـه جانبه ایران، ارمنستان و یونان تحقق خواهنـد پـذیرفت. آقـای خـاتمی همچنـین برای کمک به تحقق برنامه واردات گاز ترکمنستان به ارمنستان از طریـق خـاک جمهوری اسلامی ایران اعلام آمادگی نموده است.

رئیس جمهور ایران آمادگی خود را برای سـفر بـه ارمنـستان اعـلام داشـته و تأکید کرده است که مناسبات ارمنی- ایرانی هیچگاه علیه طرف سوم نخواهند بود.

واشنگتن مذاکرات مخفی ایران - آمریکا را رد می کند

وزارت امور خارجه آمریکا اعلام نموده است که واشنگتن هیچگونه تمـاس دو جانبه با تهران نداشته است. ریچارد بائوچر سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکـا اظهار داشت: "مقامات آمریکایی در چارچوب فوروم بین المللی با مقامات ایرانـی بویژه در امور مربوط به افغانستان ملاقات داشـته انـد. ریچـارد بـائوچر در ادامـه سخنان خویش افزود: "ما نه بطورمستقیم و نه مخفیانه با ایرانیها پیرامون روابـط دو جانبه مذاکره نداشته ایم".

سخنان بائوچر در پاسخ به اعلامیه هایی بود که ایران به مراتـب پیرامـون ایـن موضوع که "تهران و واشنگتن در سطح عالی و بطور مخفیانه در کـشور ثالـث در حال مذاکره هستند" می باشد . قابل ذکـر اسـت کـه آقـای میردامـادی رئـیس کمیسیون سیاست خارجی مجلس ایران در ۸ می اعلام نموده است: "مذاکرات چند مرحله ای ایران –آمریکا در سوئیس و قبرس صورت گرفته که مقامات عالیرتبـه وزارت امور خارجه دو کشور ایران و آمریکا نیز حضور داشته اند.

قابل ذکر است که روزنامه "آزگ " اعلامیه مقام ایرانی را منتشرنموده است.

آزگ

ارمـــنســـتـــان

پیام آقای کوچاریان به شیراک و نظر شارل آزناوور

روبرت کوچاریان رئیس جمهور کشور ضمن ارسال پیامی انتخاب مجـدد ژاک شیراک رئیس جمهور فرانسه را به این سمت به وی تبریک گفتـه اسـت. شـارل آزناوور هنرمند نامی ارمنی ساکن فرانسه در مورد انتخـاب مجـدد ژاک شـیراک رئیس جمهور فرانسه به این سمت گفته است که بایـد بـه عقـل سـالم و تـصمیم درست مردم فرانسه تبریک گفت. بگفته وی پدرانش نمی‌توانستند با وجود نظرات و ایدئولوژی لوپن به فرانسه مهاجرت نمایند.

بخش ***فارسی رادیوی سراسری ارمنستان***

ترکیه روابط خود را با ارمنستان بهبود نخواهد بخشید

بگفته وزیر دادگستری ترکیه که چندی پیش در آذربایجان بسر می‌برد، ترکیه نمی‌تواند با وجود مسئله قره باغ روابط خود را با ارمنستان بهبود بخشد. ترکیـه در صورتی با ارمنستان رابطه برقرار خواهد نمود که مسئله قره باغ با خروج نیروهـای ارامنه از قره باغ حل گردد. بگفته وزیر دادگستری ترکیه، ایـن کـشور مایـل بـه دستیابی به راه حلی است که برای دو طرف درگیر مورد قبول باشد.

بخش فارسی رادیوی سراسری ارمنستان

استپاناکرت آماده بررسی مسائل با باکو می‌باشد

نائیرا ملکومیان وزیر امور خارجه جمهوری قره باغ کوهستانی اعلام کرده است که استپاناکرت آماده است تمامی مـسائل مربـوط بـه برطـرف نمـودن عواقـب درگیری و بازگشت پناهنـدگان را بـا آذربایجـان بررسـی نمایـد. وی آمـادگی استپاناکرت جهت انجام سازشهای متقابل را تأیید نموده و خاطرنشان کـرده اسـت سازشهایی که قره باغ می‌تواند انجام دهد، هویت مستقل کشور را محدود نخواهنـد کرد. وزیر امور خارجه اضافه کرده است که قره باغ حتماً باید تضامین مـصونیت مرزهای خود را داشته باشد.

شبکه سراسری تلویزیون

بالاترین میزان رشد در جامعه همسود

ارمنستان در میان کشورهای جامعه همسود در سه ماهـه اول سـال جـاری بالاترین شاخص را از نظر رشد تولیدات صنایع بدست آورده است.اطلاعات کمیته آمار کشورهای جامعه همسود حـاکی از آن اسـت کـه رشـد تولیـدات صـنعتی ارمنستان در مقایسه با مدت زمان مشابه در سال قبل ۱۴درصد می باشد.از این نظـر قزاقستان در مکان دوم، ملداوی سوم و روسیه در جایگاه ششم قرار دارد.اطلاعـات کمیته آمار همچنین حکایت از آن دارند که در سه ماهه اول سال ۲۰۰۲ ارمنـستان کمترین میزان تورم را در میان کشورهای جامعه همسود داشته است..

چشم‌انداز همکاریهای ارمنستان– روسیه در عرصه علوم فضایی

آرمن خاچاطوریان رئیس مجلس ملی جمهوری ارمنستان در تاریخ ۷ مـی فـاده سرکسیان رئیس آکادمی ملی علوم و آکادمیسین گریگور گوزادیـان را بحـضور پذیرفت. طی ملاقات مسائل همکاری علمی جمهوری ارمنستان و روسیه در زمینـه علوم فضایی بررسی شد.

خاطرنشان شده است که طبق پیشنهاد روسیه برنامه‌های جدیدی بـرای تعمیـق آتی مطالعات فضایی تنظیم می‌شوند که شامل دورنمای طراحی و بهـره‌بـرداری از رصدخانه فضایی "آرارات" (تنظیم شده در مرکز فضایی گـارنی) نیـز مـی‌باشـند. مسائل احیاء میزان فعالیتهای سابق مرکز فضایی گارنی بر مبنای اسـاس تولیـدی- آزمایشی "گالاکتیکا" و همچنین احقاق حقوق ارمنـستان بعنـوان کـشور فـضایی مطرح شدند.

طی ملاقات مسائل دیگر نیز بررسی شدند.

ها یاستانی هانراپتوتیون

انفجار در ساختمان سفارت ارمنستان در لندن

صبح زود روز پنجشنبه ۹ می در ساختمان سفارت ارمنستان در لنـدن انفجـاری رخ داده است. خبرگزاری مدیاماکس به نقل از شبکه اطلاع رسانی "آرمنـین نیـوز نت وورک" گزارش می دهد که بمب ساعتی زیر پنجره مشرف به خیابان سفارت ارمنستان جاسازی شده بود. نیروهای آتش نشانی اقدام به اطفای حریق کرده انـد. ساختمان سفارت آسیب دیده است. هیچکس مسئولیت انفجـار را بعهـده نگرفتـه است. نیروهای انتظامی لندن از هرگونه تفسیری خودداری می ورزند.

شبکه سراسری تلویزیون

سفارت ارمنستان در لندن با برنامه قبلی به کار خود ادامه می دهد

واهرام آباجیان سفیر ارمنستان در انگلـستان در مـصاحبه بـا رادیـوی "آزادی" وضعیت پس از انفجار در سفارت در شب ۱۰ می را تفـسیر نمـوده و اطـلاع داده است که سفارت ارمنستان در بریتانیای کبیر با برنامه کاری قبلی فعالیت دارد.

معلوم است که یک فرد ناشناس بطری محتوی ماده آتش‌زا را به سـمت شیـشه سفارت پرتاب کرده است. در خصوص این واقعه پرونـده کیفـری تـشکیل شـده است. طرف بریتانیایی در رابطه با این حادثه اظهار تأسف نمـوده و اطمینـان داده است که تمامی اقدامات لازم برای افشای این واقعه انجام خواهند شد.

گولوس آرمنی

سرژ سرکسیان بیانات مقامات آذربایجان را جدی نمی‌گیرد

سرژ سرکسیان وزیر دفاع کشورمان در پاسخ به سؤال یکـی از خبرنگـاران در خصوص اعلام شروع عملیات نظامی از طرف بعضی مقامـات رسـمی آذربایجـان اعلام کرد که وی این سخنان را جدی نمی‌گیرد. ارتش ارمنستان امروز آماده دفاع از مرزهای کشور است. سرژ سرکسیان همچنین گفت که رئیس جمهـور کـشور طی چند روز آینده دستوری را امضا خواهد نمود مبنی بر اینکه شهدای جنگ قـره باغ به دریافت نشان افتخار و شجاعت نایل خواهند گشت. دولت ارمنستان نیـز در برنامه‌های سال آینده خود مسئله افزایش کمک هزینه ماهانه خانواده‌های شـهدا را منظور نموده است.

بخش فارسی رادیوی سراسری ارمنستان

افزایش صادرات الماس و زیور آلات

امروز اعلام شده است که در سه ماهه سال جاری بمیزان ۴۰میلیون دلار الماس و ۵ میلیون دلار زیورآلات از جنس طلا صادر شده است. ارمنستان ظرف سـالهای آتی نه تنها بواسطه ابزار و دستگاههای دقیق و ارزان محلی در زمینه تهیه المـاس، بلکه از نظر مواد اولیه مربوطه نیز تضمین شده می باشد.روبرت کوچاریـان رئـیس جمهور نیز در این خصوص می‌گوید که ما در واقع یک رشد ۵ساله پیش بینی شده ثابتی را برای این عرصه تأمین کرده ایم. دولت با سبک‌تر نمودن بـار مالیـاتی و بدست آوردن موفقیت در کار الماس و طلا تصمیم گرفته است کـه بـرای سـایر عرصه های مالیاتی نیز با این الگو عمل نماید رئیس جمهور موفقیتهـای بعـدی را در عرصه شیمی، تکنولوژیهای پیش رفته و ماشین سازی مشاهده می کند.

شبکه سراسری تلویزیون

آمریکا به مطلع بودن ایران از مذاکرات قره باغ اهمیت می دهد

در ۸ می ملاقات ادواری رؤسای گروه مینـسک OSCE در پـراگ پایتخـت چک برگزار گردید. ولایت قلی اف وزیر امـور خارجـه آذربایجـان خطـاب بـه خبرنگار خبرگزاری " ترند " چنین گفته است: "نباید انتظار داشته باشیم کـه ایـن ملاقات می تواند نتیجه قاطعی داشته باشد". میانجیگران در پراگ پیشنهاداتی آماده نمـوده انـد کـه در ۱۳ مـی در ملاقـاتی کـه بـین تـاتول مارکاریـان معـاون وزیرامورخارجه ارمنستان وآراز عظیمف معاون وزیر امور خارجـه آذربایجـان در پراگ صورت خواهد گرفت، آنها را ارائه خواهند نمود. قلی اف در ادامه سـخنان خویش افزوده است: پس از مشورتهای رؤسای گروه مینسک "پیـشنهاداتی بـرای بررسی به طرفین ارائه خواهند شد".

الیزا کوهن سخنگوی وزارت امور خارجـه آمریکـا در روز چهارشـنبه چنـین اعلام نمود: رؤسای گروه مینسک در تاریخ ۱۰ می درپاریس بـا دیپلمـات ایـران (عنوان وی ذکر نمی شود) ملاقات خواهند نمود. طی ملاقات نتایج مـشورتهای ۸ ماه می را به اطلاع دیپلمات ایرانی خواهند رساند. قابل ذکر است که درچارچوب ملاقات کی وست درآوریل سال ۲۰۰۱ کشورهای آمریکا، روسـیه و فرانـسه بـه توافق رسیده بودند که ایران را نیز از روند مذاکرات قره باغ مطلع سازند".

الیزا کوهن سخنان خویش را چنین ادامه داده است: "ایران به عنوان کشور هـم مرز با ارمنستان و آذربایجان به مطلع بودن روند حل مذاکرات قره باغ کوهـستانی علاقمند می باشد" . این ملاقـات (پـاریس) در چـارچوب عملکردهـای گـروه مینسک OSCE صورت گرفته و بیانگر هر گونه تغییر سیاست آمریکا نسبت به ایران نمی باشد".

آزگ

مساعدت جامعه ارمنی آمریکا به قره باغ

هاملت گریگوریان وزیر آموزش و علوم قره باغ از ۶ لغایـت ۱۴ مـاه مـه بـه دعوت بنیاد خیریه" کودکان قره باغ"(ایالات متحده) در آمریکـا بـسر مـی بـرد. هدف از انجام این سفر دربرگیری نیروی بالقوه جامعه ارمنـی آمریکـا در تحقـق برنامه های احداث مدارس جدید و تعمیر و مرمت مدارسـی اسـت کـه در نتیجـه جنگ آذربایجان – قره باغ آسیب دیده اند. هاملت گریگوریان طـی ملاقـات بـا دانشمندان ارمنی و آمریکایی از دانشگاه برکیل سانفرانسیسکو به اهمیت استراتژی احداث مدارس در قره باغ اشاره نمود. طی ملاقات همچنین مسائل آموزشی علمـی مورد بررسی قرار گرفتند. سپس وی با نمایندگان جامعه ارمنـی لـوس آنجلـس و گروهی از دست اندرکاران سرشناس ملاقات نمود.

هم میهنان آمریکایی ۳۰ رایانه به مدارس قره باغ اهدا نمودند.

ها یاستانی هانراپتوتیون

پیرامون خط فیبر نوری مغری– مرند

برنامه گذراندن خط فیبر نـوری از مغـری ارمنـستان بـه شـهر مرنـد ایـران در قرارداد سه جانبه ارمنستان-ایران-یونان گنجانده شده اسـت. اجـرای ایـن طـرح برای ارمنستان امکان دیگری را برای پیوستن بـه دنیـای خـارج بوجـود آورده و میزان امیدبخشی ارتباطات را افزایش می‌دهد. به گفته نماینـده شـرکت یونـانی OTE برای ایران مناسب است که بصورت یک کشور ترانزیتی در آید و خـط ارتباطی را از مرز خود تا خط اصلی تأمین نماید.

حد فاصل مغری-مرند بخشی از خط اصلی فیبر نوری ترانس آسیا-اروپـا مـی باشد که قاره اروپا را با آسیا پیوند می دهـد . اکنـون مـدت دو سـال اسـت کـه متخصصین ارمنی، ایرانی و یونانی طرح مربوط به احداث خط ۱۳۲کیلومتری را مورد بررسی قـرار مـی دهنـد .طـولانی شـدن مـذاکرات دلایـل عینـی و ذهنـی دارد.دراین اثنا کشورهای شرکت کننده در تـلاش بررسـی جوانـب سـودمند و غیرسودمند طرح بودند. اهمیت این طرح برای ارمنستان زیاد می باشـد. امـروزه ارتباط جمهوری با کشورهای خارجی از طریـق خـط شـمالی و بوسـیله مـاهواره صورت می‌گیرد که گران و فاقد کیفیت می باشد. آقای کوچاریان معاون وزیر حمل و نقل و ارتباطات معتقـد اسـت: "در هنگـام مـذاکرات مـا بـه ایـن توافـق مشترک دست یافتیم که این طرح نه تنها برای ارمنستان، بلکه برای طرف ایرانی نیز ضرورت دارد، زیرا در اینجا مسئله ترافیـک وجـود دارد."آرمـن تـل " کـار تأمین مالی طرح خط مغری-مرند را بر عهده خواهد داشت، لاکن طی مذاکرات دراز مدت مسائل مالی با وزارت حمل و نقل ایران نیز مطرح شده بـود. از قـرار معلوم مذاکرات امروز را می‌توان مرحله پایانی محسوب کـرد. پـس از آن یـک سند دیگر که موعد زمانی احداث خط مزبور را مشخص خواهد کرد بـه امـضاء خواهد رسید.

شبکه سراسری تلویزیون

آمادگی ارمنستان جهت بررسی موضوع گشایش مرز ارمنستان– ترکیه

آندرانیک مارکاریان نخست وزیر ارمنستان دیروز اعلام داشت: "نظـر مـن در رابطه با گشایش مرز ارمنستان-ترکیه مثبت است. ما اعـلام کـرده بـودیم کـه بـا تمامی همسایگان، جدا از هرگونه اخـتلاف نظـر سیاسـی، بایـد بتـوانیم اقـدام بـه همکاریهای اقتصادی نماییم. البته بدون پیش شرطها و عواقب سیاسی.

چنانچه چنین پیشنهادی از سوی دولـت ترکیـه مطـرح شـود دولـت ارمنـستان آماده بررسی این موضوع می باشد".

هایوتس آشخار

بین المللی

ایالت کلوریدای ایالات متحده آمریکا قتل عام ارامنه را برسمیت شناخت

دنور، ۸ می، نویان تاپان: ایالت کلورادو در تاریخ ۶ می قتل عام ارامنه را برسمت شناخته است. درگزارشی که ازسوی مجمع ارامنه آمریکا دریافت شده پیتر آباجیان رئیس دفتر غربی مجمع ارامنه آمریکا چنین گفته است: "بر اساس حکم ۰۲۲- ۰۲ مجلس قانونگذاران روز ۲۴ آوریل، روز یادبود قتل عام ارامنه نامگذاری شده است". همزمان به کنگره آمریکا توصیه شده است که قتل عام ارامنه را محکوم نماید. در حکم فوق اشاره می شود: "در نتیجه از بین بردن ملت ارمنی کلیساها، مدارس، کتابخانه ها و ارزش های فرهنگی ارامنه از بین رفته است. "ما به ارامنه تبریک می گوییم"، هر روز بر تعداد قانونگذاران آمریکا و کلاً جهان افزایش می یابد".

قابل ذکر است که رؤسای فرمانداران ایالات کلوریدای آمریکا درسالهای۱۹۸۱، ۱۹۸۶، ۱۹۸۷ و ۱۹۹۰ پیرامون قتل عام ارامنه بیانیه هایی صادر نموده اند . بر اساس همان منابع خبری ۲۷ ایالت آمریکا قتل عام ارامنه را برسمیت شناخته اند که عبارتند از: کالیفرنیا، جورجیا، آلاسکا، میرلند، نیویورک، نیو مکزیکو، ماساچوست، یوتا، ویریجینیا، میشیگان، ویسگونسین و غیره

نویان تاپان، آزگ

انتصاب آقای کیلیکیان به سمت عضو کمیته هولوکاست

طی حکمی جرج بوش رئیس جمهور آمریکا پرفسور آرشالویس کیلیکیـان را به سمت عضو دایم کمیته بزرگداشت هولوکاسـت منـصوب نمـوده اسـت. ایـن حکم و پرفسور کیلیکیان چهارمین ارمنی ساکن آمریکا است کـه در ایـن سـمت منصوب می‌گردد.

بخش فارسی رادیوی سراسری ارمنستان

مسروپ موتافیان جوامع ارمنی و ترک را به انجام گفتگو فرا خوانده است

طبق اطلاعـات دریـافتی از خبرگـزاری "نویـان تاپـان"، بـه گـزارش روزنامـه "حریت" مسروپ موتافیان پاتریارک ارامنه قسطنطنیه جوامع ارمنـی و تـرک را به گفتگـو فـرا خوانـده اسـت. پاتریـارک ارامنـه اظهـار داشـته اسـت: "در مـرز ارمنستان- ترکیه بنایی ساخته شود و بازدیدهای مشترک صورت گیرد، تاج گل نثار و نان و نمک توزیع شود". وی اعلام کرده است: "انجیل مقدس می گویـد، اگر مسئله‌ای وجود دارد باید در همان زمان حـل شـود، تـا بغـرنج نـشود. بجـای اقدامات مختلف ضرورت دارد تا گفتگو آغاز شود. ما ارامنه ترکیه، در بـین دو آتش قرار گرفته ایم. ما همزمان ارمنی و ترک هستیم و حامل فرهنگهای ترکـی و ارمنی".

هایکاکان ژاماناک

نگرانی ترکها (وزیر دادگستری فرانسه ارمنی است)

انتصاب پاتریک دوجیان ارمنی الاصل در سمت وزیـر دادگـستری فرانـسه در ترکیه بعنوان "ورود آسالا به دولت فرانسه" توصیف شده است.

مطبوعات ترکیه می نویسند که ژاک شیراک که برای سبقت گرفتن از لـوپن به آراء ارامنه نیاز داشت، بنابر قول خود پاتریک دوجیان را بعنوان وزیر منـصوب کرده است. خاطر نشان می شود که دوجیان به داشتن موضع ضد ترکـی معـروف است و یکی از مبتکرین پذیرش قتل عام ارامنه از سوی فرانسه بود.

هایوتس آشخار

برنامه ایجاد دادگاه بین‌المللی در امور مسائل قتل عام

آمریکا در صدد است تا از برنامه ایجاد دادگاه بین‌المللی که موارد نژادکـشی و قتل عام را بررسی خواهد نمود و بیل کلینتون رئیس جمهور اسـبق آمریکـا آن را در سال ۲۰۰۰ امضا نموده است اجتناب ورزد. کولین پاول گفته است که آمریکـا این تصمیم را در حالی گرفته است که امکان دادگاهی نیروهای نظامی آمریکـایی مستقر در خارج و اتباع آمریکا می‌توانند به دادگاه احضار شوند. تاکنون ۶۶ کشور این توافقنامه را امضا نموده اند.

بخش فارسی رادیوی سراسری ارمنستان

پیام جرج بوش خطاب به ارامنه آمریکا

رسانه های خبری امروز بر پیامی که جرج بوش رئـیس جمهـور آمریکـا بـه مناسبت ۲۴ آوریل خطاب به ارامنه آمریکا ارسال نموده بود، منعکس شده اند. بـه نقل از رادیو "آزادی" پیام جرج بوش این بار نیز راضـی کننـده نبـود، زیـرا وی

مجدداً کلمه "قتل عام" را که ترکیه از آن وحشت دارد، بکار نبرد. در هرصـورت در پیام جرج بوش چنین آمده است: در اراضی ترکهای عثمانی کشتار و جابجایی ۱/۵ میلیون ارمنی یکی از وحشتناک ترین فجایع قرن ۲۰ ارزیابی می شود. بـوش اشاره به این موضوع می کند که تمام دنیا مجبور است این فاجعه را فراموش نکند و خودش درس عبرت بگیرد.

مجمع ارمنی آمریکا از پیامی که جرج بوش رئیس جمهور آمریکا پیرامون قتل عام ارامنه صادر نموده بود استقبال نموده، اما اظهار تأسف نموده است کـه رئـیس جمهور آمریکا کلمه "قتل عام" را بکار نبرده است. در ضمن جرج بـوش در پیـام خویش اشاره نموده است که ایجاد روابط اقتصادی، سیاسی و فرهنگی ارمنستان بـا ترکیه ضروری می باشد.

مجلس گرجستان نسبت به قتل عام ارامنه ادای احترام ننمود

نینـو بورجانـادزه رئـیس مجلـس گرجـستان در ۱۸ مـارس درملاقـاتی کـه در آخلکلاک با نمایندگان ساکنین جاواخک داشت، در پاسخ به سؤالات خبرنگاران پیرامون برسمیت شناختن احتمالی قتل عام ارامنه از سوی گرجستان چنین گفتـه است: "ملت ترک این مردانگی را دارد کـه اشـتباه فاجعـه ای را کـه انجـام داده است تقبل نماید".

نینوبورجانادزه نسبت به ترکیه کـه دوسـت غیـر قابـل جـایگزین گرجـستان محسوب می شود نظر بسیار عالی دارد. اکنون این سؤال پیش می آیـد کـه "آیـا ملت گرجی آنقدر مردانگی دارد که بتواند به احترام قربانیان قتل عـامی کـه از سوی ترکها انجام شده یک دقیقه سکوت اعلام نماید؟".

نینو بورجانادزه در ۲۴ آوریـل دراکـراین بـسر مـی بُـرد . در ۲۴ آوریـل در مجلس گرجستان واقعه بسیار وقیحانه ای صورت گرفت. بـدین ترتیـب کـه وان بایبورتیان که از نمایندگان ارمنی می باشد از همکاران خویش خواسته است تا به احترام ۱/۵ میلیون ارمنی که قتل عام شده اند یک دقیقه سکوت اعـلام شـود و مسئله برسـمیت شـناختن قتـل عـام ارامنـه در دسـتور کـار مجلـس ثبـت گـردد. بایبورتیان از همکاران خویش دعوت نموده است تا در مراسمی که گـروه تئـاتر ارمنی به پاس قربانیان قتل عام ارامنه در تفلیس برگزار می کند، شرکت نمایند.

آذر سولی یانف و رامـل وکلیـف نماینـدگان آذری مجلـس گرجـستان سـعی نموده اند موانعی برای نطق بایبورتیـان بوجـود آورنـد کـه بعـد از لحظـاتی جـر وبحث های نمایندگان بـه کـشمکش و زد و خـورد کـشیده اسـت کـه کارکنـان خدمات امنیتی مجلس ملی مجبور شدند مداخله نمایند.

گ. زرتلی معاون رئیس مجلس گرجستان فعالیـت هـای جلـسه را متوقـف و اجازه نطق و سخنرانی پیرامون قتل عـام ارامنـه را ممنـوع نمـوده اسـت. در هـر صورت مجلس گرجستان به احترام ۱/۵ میلیـون قربـانی قتـل عـام ارامنـه "یـک دقیقه سکوت" اعلام ننمود.

مطبوعات آذربایجان در شور وشعف بسر می برند. برای مثال نشریه "زرکالو" باکو توصیه می کند که بهتر است وان بایبورتیان را تأدیب نمایند تا وی از ایـن پس گرجستان را با فرانسه اشتباه نگیرد.

ما هیچوقت چنین اشتباهی نمی کنیم و مطمئن هستیم کـه در همـه کـشورهای جهان به استثنای آذربایجان، ترکیه و گرجستان آرامگاههـای ارامنـه ازبـین نمـی روند.

بیانات کولین پاول در مورد حل مسئله قره باغ

کولین پاول وزیر امور خارجه آمریکا طی بررسی‌های بودجه کمیته اختصاصات مالی خارجی سنای آمریکا اعلام کرده است که در کی‌وست نتایج خوبی بدست آمده بود و دنیا در مسئله حل درگیری قره باغ انتظارات پیشرفت جدی‌تر داشته است. بگفته وی رؤسای جمهور ارمنستان و آذربایجان بعد از بازگشت از آمریکا نتوانستند مردم کشورهای خود را برای حل مسئله آماده کنند، چون برای این امر آمادگی لازم را نداشتند. کارشناسان خاطرنشان می‌کنند که سخنان کولین پاول بیشتر به حیدر علی اف رئیس جمهور آذربایجان مربوط است. وی بلافاصله بعد از بازگشت از آمریکا اعلام کرده بود که در کی‌وست هیچ گونه توافقی بدست نیامده است. روبرت کوچاریان رئیس جمهور ارمنستان به نوبه خود همیشه خاطرنشان کرده است که درگیری را باید در چارچوب اصول بدست آمده در کی‌وست و پاریس حل نمود. در هر صورت کولین پاول با رضایت و خرسندی خاطر نشان کرده است که روبرت کوچاریان و حیدر علی اف طرفدار حل مسالمت‌آمیز درگیری هستند. وزیر امور خارجه آمریکا در پاسخ به این سؤال یکی از اعضای سنا مبنی بر اینکه آیا روسیه واقعاً می‌خواهد تا این درگیری حل گردد، گفته است: "بنظر من می‌خواهد و ما چه با روسها و چه با فرانسوی‌ها می‌توانیم در چارچوب گروه مینسک OSCE بطور مشترک و ثمربخشی عمل کنیم".

کاهش عوارض پیرچشمی با استفاده از ویتامینها و روی

به گفته پژوهشگران، اسـتفاده از بتاکـاروتن (بـه عنـوان پـیش سـاز ویتامین A) و دو ویتامین دیگر به همراه روی ، سرعت پیرچشمی را کاهش داده یـــــــا آن را متوقـــــــف مـــــــی کنـــــــد. تحقیقات و آزمایش های انجام شده توسط پژوهشگران دانشگاه جان هاپکینز بـر روی تعداد زیادی بیمار مبتلا به پیرچشمی نشان داد که استفاده از این ویتامین ها، نتـــــــــــــــایج مثبتـــــــــــــــی دارد. براساس این گزارش، آزمایش ها بر روی سه هزار نفر که هر کدام بـه درجـات مختلفی مبـتلا بـه پیرچـشمی بـوده انـد بـه مـدت ۵ سـال انجـام شـده اسـت. در این آزمایش ها به بیماران روزانه ۵۰۰ میلیگـرم ویتـامین C و ۴۰۰ میلیگـرم ویتامین E و ۱۵ میلیگرم بتاکاروتن و ۸۰ میلیگرم روی (حاوی ۲ میلیگرم مـس) داده شده است.نتیجه این آزمایش هـا نـشان داد کـسانی کـه در مراحـل اولیـه پیرچشمی هستند از این رژیم ویتامینی سود می برند، لیکن کسانی که در مراحـل پیشرفته تر این بیماری هستند، استفاده بیشتری می برند. نتایج مطالعات نشان مـی دهد حدود ۲۰ درصد کسانی که تحت این آزمایش قرار گرفتند تا حدودی بینایی شان تقویت شد ودر بعضی از این افراد پیشرفت ایـن بیمـاری متوقـف گردیـد. با توجه به پیری جمعیت آمریکا در حال حاضر حدود هشت میلیون نفر بـه ایـن عارضه دچار هستند و تنها راه افزایش درصد بینایی شان عمل جراحـی بـا لیـزر است.در ضمن در این تحقیقات مشخص شد که استفاده از بتاکاروتن خطر ابتلا به بیماری سرطان ریه را نزد افراد سیگاری افزایش مـی دهـد و بـه همـین جهـت سیگاری های مورد آزمایش برای پیرچشمی از استفاده از این ترکیب منـع شـده اند.

نقش ورزش در بهبود عملکرد مغز

تحقیقات جدید نشان داده است که ورزش قدرت و کارآیی مغز را افزایش می دهد.مطالعات پژوهشگران دانشگاه ایلی نویز که نتایج آن در نشـست سـالانه انجمن تحقیقات روانی در مونترال کانادا ارائه شد نشان می دهد که ورزش سرعت تفکر و تصمیم گیری را در انسان افزایش می دهد.پژوهشگران در بررسـی هـای خود گروهی از مردان و زنان بین ۱۸ تا ۲۴ سال را نیم ساعت به دویدن واداشـتند و بعد از اینکه ضربان قلب این افراد به حالت عادی بازگشت آنها را به دستگاهی که امواج مغز را اندازه گیری می کند، متصل نمودند.اندازه گیری امواج در مواقـع بعد از ورزش و قبل از ورزش نشان داد که ورزش روند تصمیم گیری را در ایـن افراد تسریع نموده است. ضمن اینکه این افراد در آزمون های بعداز ورزش نمـره بیشتری کسب کردند.لازم به ذکر است که نتیجه تحقیق دیگری که قبلاً منتـشر شده است نشان می دهد که حتی ورزش بدنی به مدت ده دقیقه در روز می توانـد روحیه و خلق و خوی انسان را بهبود بخشیده، خـستگی را کـاهش دهـد. نتیجـه تحقیق دیگری نشان داده است که بالا رفتن از پله به مدت دو دقیقه و برای چنـد بـــــار در روز میـــــزان کلـــــسترول خـــــون را کـــــاهش مـــــی دهـــــد.

شکار گوزن

نویسنده : هوانس تومانیان
مترجم : لئون آهارونیان
تیر ماه ۱۳۷۷
به نقل از نشریه شکار و طبیعت

اواسط شهریور ماه بود شکارچی دهمان هوسپ که به نام هوسـپ شـکارچی معروف بود مرا برای شکار گوزن به یکی از دره هـای جنگلـی نزدیـک دهمـان دعوت کرد. وضع شکارگاه طوری بود که گوزنها صبح سحر از جنگل به طـرف پایین دره سرازیر می شدند و پس از چریدن در دامنه تپـه هایخـارج از جنگـل و سیراب شدن از آب چشمه های اطراف چراگاه هنگـام طلـوع آفتـاب بـه طـرف جنگل بر مـی گـشتند و خـود را در لابـلای درختـان مخفـی مـی نمودنـد. بـرای موفقیت در شکار می بایستی شبی را در اطراف شـکارگاه بیتوتـه مـی کـردیم و برای این منظور به مزرعه هواکیم می رفتیم که مزرعه اش نزدیک شکارگاه بود و از آنجا می توانستیم صبح سحر سر شکارها برسیم. من بودم و هوسپ شکارچی و یک پسر بچه توبره کش از دهمان. با شوق و ذوق توام با بی رحمی کـه فقـط در هنگام رفتن به شکار به انسان دسـت مـی دهـد در حرکـت بـودیم و از شـکار صبحت می کردیم. هوسپ شکارچی می گفت : شکار مانند یک شـانس و اقبـال است که یکباره در جلوی چشمانتان ظاهر می شود و در یک لحظه هم ناپدید می گردد، دیدن آن برای آدم ناشی آسان نیست و اگر هم دید دستپاچه مـی شـود و می لرزد و شکار را فراری می دهد. شـکارچی بایـد تـا چـشمش بـه شـکار افتـاد تفنگ را روی شانه بیاورد و ماشه را بکشد در غیر این صورت تا چشم بهم بزنـی شکار کوه را رد کرده و ناپدید شده . پرسیدم اسـتاد هوسـپ پـس شـما چگونـه دنبال شکار می روی. جواب داد که شکارچی خوب دنبال شکار نمی رود او می داند که چه وقت و در چه محل شـکار یافـت مـی شـود و یـک راسـت مـی رود بالای سر شکار. او باید بـاد را در نظـر داشـته باشـد کـه بـادش شـکار را نگیـرد. حیوانات چنان شامه تیزی دارند که توسط باد بوی شکارچی به آنها مـی رسـد ، گرفتن بوی شکارچی و فرار و گم شدن شکار در یک آن صورت می گیـرد. بـا همین صحبت ها تا پاسی از شب گذشته رسیدیم به مزرعه هواکیم . پیرمـرد در داخل کلبه اش با هیزم آتش را روشن کرده و در کنار آتش لمیـده بـود. شـب بخیر بابا هواکیم . شب شماها هم بخیر خوش آمدید مهمانان عزیز و گرامی من ، تنهایی دلم تنگ شده بود و آرزو می کردم هم صحبتی داشته باشم خدا شماها را به من رساند. بابا هواکیم این کلمات را با احساسات خاصی با صدای بلند بیان می کرد. تو بگو که شکارها را دیده ای یا خیر؟ هوسپ شکارچی بی صبرانه از بابـا هواکیم سوال کرد، هوسپ جان یک گوزن نـر بـی صـاحب هـر شـب مـی آیـد حساب لوبیا های مرا می رسد و دیگر برایم لوبیا باقی نگذاشته. نه تفنـگ دارم و نه سگ . تو گوزن نگو بگو یک کوه ، شاخهایش مثـل یـک درخـت کـاج مـی مانند . خوب حالا بگو ببینم ، صدای گوزن نررا شنیده ای . پسر جان چه بگـویم خواب را برایم حرام کرده اند. دیـشب روی همـین تپـه بـالایی چنـان نعـره مـی کشیدند که زمین از صدایشان مـی لرزیـد. هوسـپ شـکارچی فریـاد زد " ای – خدای زمین و آب... هی " . بابا هواکیم برای مـا جـای خـوابی بـا علـف هـای خشک روی زمین مهیا کرد و خودش هم باز تکیه به دیوار زد و کنار آتش لمیـد و گفت : بچه ها وقتی که من خوب فکر می کنم برای من یقین حاصل می شـود که انسان بی رحمترین موجـود روی زمـین اسـت. چـرا بابـا هـواکیم ؟ کـدام را بگویم ؟ همین شماها تفنگ در دست دنبال شکارها افتاده اید و همگی از این کار لذت می برید فکر و خواسته شما فقط این است که یک گوزن را بکشید و خیلی ساده هم بگویید چیزی نیست مـی کـشیم و گوشـتش را مـی خـوریم . آخـر آن حیوان هم مانند ما یک نفس کش است گوزنی که نیمه شب فریـاد مـی کـشد و ماده خود را صدا می کند آن ماده گوزن عشق و امید اوست . شکارچی با خنده بلند گفت : بگذار صدایش در بیاید من به او عشق و امیدش را نشان خـواهم داد. بابا هواکیم سرش را تکان داد و گفت نه این یک گنـاه بـزرگ اسـت.... خیلـی بزرگ . با صدای بلند گفت بچه ها حالا کـه صـحبت از گـوزن شـده مـن یـک حکایتی را برای شما تعریف می کنم. همگی یکباره گفتند بابـا هـواکیم تعریـف کن . سالها پیش رفته بودیم کوه به من خبر دادند که نوه ام مـریض شـده و مـرا می خواهد ببیند بایستی که به ده بروم. بلند شدم و به طرف منزل حرکت کردم در بین راه به امید اینکه ممکن است شکاری سر راهم سـبز شـود در راه ناگهـان صدای خش و خش نظرم را جلب کرد و دیدم که برگهای درختـان دارنـد تکـان می خورند. اول فکر کردم که ممکن است قرقاول باشد ، دیدم کـه ایـن صـدا و حرکت ها نمی تواند کار پرنده باشد حتما" یک چرنده است که دیده نمی شود. سنگ کوچکی را به سوی آن درختی که برگهایش تکان می خورد پرتاب کردم ناگهان سر یک مرال کوچکی با گوشهای تیز از میان برگهـا پیـدا شـد و بـه مـن خیره شد و فورا" برگشت و از میان درختان راهی را برای خود باز کـردو پـا بـه فرار گذاشت. تفنگم را فورا" روی شانه آوردم و درست همانجائی کـه برگهـای درخت تکان می خورد نشانه رفتم و ماشه را کـشیدم. ناگهـان صـدای آه و نالـه حیوان بلند شد و ناله اش درسـت شـبیه نالـه بچـه انـسان در حـال مـرگ بـود. از شکارچی های کهنه کار و استاد شنیده بودم که مادر بچه شکار در اولـین وحلـه حتما" مرا دیده بود و از آنجا فرار کرده بود و حالا هر کجا که بود به سراغ بچه اش می آمد ، در پشت یک درخت سر راه کمین کردم ، می دانستم دیر یـا زود سر و کله ماده گوزن پیدا می شود ، آمد و... چه آمدنی !....

من او را دیدم ولی شما هرگز آن صحنه را نبینید. مادری که گلولـه تفنـگ به طرف بچه اش شلیک شده بود سر رسید و با بدن خون آلود و بی جان بچه اش روبرو شد. پوزه اش را دراز کرده بود و جای زخم بچه اش را مـی لیـسید فقـط فرصت کردم تفنگم را بر دارم و از آن محل دور شوم . وقتـی رسـیدم بـه خانـه دیدم نوه ام در وضع سختی بسر می برد و با مرگ دست و پنجه نـرم مـی کـرد. بچه ها ، آن روز گذشت ولی خدا شاهد است که آه و ناله های بر آمده از سـینه نوه ام درست مثل ناله های آن بچه مرال بود. هر وقت چشمم را مـی بنـدم حـس می کنم درست در جائی هستم که آن بچه گوزن مرده بود و مادرش بـالای بـدن بی جان بچه اش شیون سر می داد. گفتم خدای بزرگ چـه فرقـی اسـت بـین مـا انـسانها و آن حیـوان کـوهی . هـیچ.... قلبهـای همـه موجـودات قلـب اسـت و دردهای همه درد. لحظه ای تحت تـاثیر حکایـت بابـا هـواکیم همگـی سـکوت اختیار نموده بودیم.

قازار توبره کش سکوت را شکست و گفت: بابا هواکیم نـه اینکـه مـی گویند گوزن ها هم صاحب دارند. البته که دارند ، گوزنها دارای صاحب بزرگی هستند ، همه ما صاحب داریم. حالا گوش بده. شکارچی پیروم در شکار سرآمد تمام شکارچی ها بود گلوله او در تمام عمرش به زمـین نخـورده بـود. یـک بـار گوزنی را زخمی می کند و دنبال شکار زخمی رفته بود که رسید به یک صخره بزرگی که زیـر آن پناهگـاه کـوچکی بـود. حیـوان در آنجـا بـه زانـو در آمـد. شکارچی پیروم تفنگش را به شانه برده بود که شلیک کنـد کـه در همـین وقـت ناگهان از درون صخره بزرگ دری باز می شود و عروس زیبایی بیرون می آید. عروس زیبا می آید در مقابل شکارچی می ایستد و فریاد می زند آی مرد نـاحق چرا این حیوان بی گناه را تعقیب می کنی او در حق تـو چـه کـرده ، ای طمـاع آزمند " هیچوقت سیر نشوی تو ! " (۱) سیری نداری در این دنیای پر برکـت و

نعمت . لوله تفنگت از خون پر شود و گلوله ات خمیر گردد و آن بـازوئی کـه تفنگ را گرفته خشک شود . شـکارچی پیـروم آدم عـاقلی بـود فهمیـد کـه او صاحب آن شکار است تفنگش را می اندازد روی شاخه یک درخت مانند چیـزی که نفرین شده باشد همان آن شاخه درخت خشک مـی شـود. بابـا هـواکیم ایـن است که می گویند شکارچی گری نفرین شده است ؟ البته که نفرین شده است هم شکارچی گری و هم صیادی هر دو با هم نفرین شده اند. مثـال قـدیمی اسـت که گفته اند " هرگز شکم شکارچی و صیاد سیری ندارد " .

کرم (۲) هم شکارچی را نفرین کرده او می گفت که دیده است یک ماده گوزن تیر خورده با زخم سوزانش به دنبال بچه اش راه می رفت دیـد چطـور آن حیوان با نالـه در حـال جـان کنـدن بـود و بچـه اش هـم حیـران و سـرگردان در کنارش ایستاده . عاشق های آذربایجان همـه ایـن شـعر را بلدنـد. همگـی از بابـا هواکیم خواهش کردیم که آواز را برای ما بخواند. پیرمرد صاحب مزرعه در آن دره تاریک در کنار آتش بـا صـدای پیـرش دسـتش را گذاشـت زیـر گوشـش و شروع کرد به آواز خواندن.

ای آقایان دیدم بهار سبز را
در آن کوه ها گریه می کرد یک مرال
بره زیبایش ایستاده حیران کنارش
در آن کوهها گریه می کرد یک مرال
آن تیر خورده می رفت از این دنیای پوچ
در حالیکه شکایت می کرد از بیرحمی های انسان
ناله می کرد با زخمهای خون آلودش
در آن کوهها گریه می کرد یک مرال
بگذار نخورد تیر تفنگ به آن حیوان حبیب خدا
بگذار نگیرد تیر بگوشت آن شکار آسمان دوست
کرم دردمند دید دریای خون را
در آن کوه گریه می کرد یک مرال

همه به خواب رفتند. من که به این نوع زندگی نا آشنا بـودم هـزاران صـدای گوناگون به گوشم می خورد و افکار مغشوش در فکرم جریان داشت . وقتی که برگهای درختها بر اثر نسیم شبانگاهی تکان می خوردند من فکر مـی کـردم کـه گوزن ها باز سراغ لوبیا های بابا هواکیم آمده اند. در تاریکی شـب اشـباحی بـه چشمم می خورد که تکـان مـی خوردنـد و ایـن طـرف و آن طـرف مـی رفتنـد. بالاخره از کلبه خارج شدم و دم در کلبه ایستادم و به آسمان صاف و پـر سـتاره نگاه می کردم ، سرما تمام دره را فرا گرفته بود ،بابـا هـواکیم و دوسـتان دیگـر همگی در خواب بودند و صدای خر و پوف آنها در کلبه بلند بود. ستاره سحری شروع به درخشیدن نمـوده بـود و ایـن بـشارتی بـود بـرای حرکـت و رفـتن بـه شکارگاه . رفقا را از خواب بیدار کردم و آنهـا فـورا " چاروقهـا را پوشـیدند و خود را آماده حرکت کردند. نزدیکی های سپیده دم رسـیدیم بـه دره جنگلـی و در کومه های مناسب قرار گرفتیم در مقابل چشمان من جنگلی بـا عمـق زیـاد و تاریک و غیر قابل عبوری قرار داشت . به تدریج تاریکی شب کم رنگ می شـد و صخره های عظیم و بزرگ در مقابل چشمان خواب آلود ما ظاهر گردیدند .

آسمان رنگ می باخت و روشن می شد. نسیم سـحرگاهی وزیـدن گرفـت و گلها به حرکت در آمدند . علفها به لرزش در آمدند و برگهای درختـان آهنگـی دلنواز سر دادند.

متعاقب آن جنگل از خواب شبانگاهی بیدار شـد. از درخـت نزدیـک بـه مـا گنجشکی پرید و از درخت دیگری گنجشک دگر و سپس گنجشک ها به پـرواز در آمدند.

من بی اراده از کومه خود بیرون آمدم در حالیکه با نگاه حیرت انگیز منظره زیبا و سحر آمیز طلوع آفتاب و طبیعت را در آن لحظه فراموش نشدنی تماشا می کردم، ناگهان یک صدای ، صدای شکستن شاخه خشک درخت در نزدیکـی مـا داخل جنگل به گوشم رسید. نگاهم به طرف صدا معطوف شد ، در حقیقت هنوز درون جنگل تاریک بود چشمانم تشخیص نمی دادند که در آنجا چه می گذشـت ولی بطور واضح صدای حرکت پایی را که با تانی در حرکت بود می شیندم که با له کردن برگهای خشک پراکنده شده در سطح جنگل پیش می آمـد. بـه جـز خش – خش چیزی به گوشم نمی خورد ، صدای و خش و خـش ادامـه داشـت. صدا نزدیکتر می شد با هم نزدیکتر . ناگهان یک گـوزن نـر بـا شـاخهای بـزرگ بیرون آمد و اولین بار در عمرم بود که من گوزنی را در طبیعت آزاد می دیـدم. از رفتـار او وقـار و غـرور و خونـسردی خاصـی مـی باریـد. گـویی صـاحب و فرمانروای تمام زیبایی های جنگل و طبیعت بود. هنوز نصف تنـه او از تـاریکی جنگل خارج نشده بود که او گردن ستبر خود را بـالا آورد و بـه طـرف مـا نظـر افکند ، زیباترین نگاهی بود که در عمرم دیده بودم.

دستپاچه و شرمگین شدم و خواستم تفنگم را پنهان کنم ، به مجردی که من تکان خوردم او گردن قو مانندش را به عقب بر گرداند. در همین لحظه بود که از کومه همسایه صدای تیر شکارچی هوسپ سکوت جنگل را شکست و صدای درختنان و برگها که بهم می خوردند بگوش رسید و این گویای فرار گوزن بود. شکارچی هوسپ فریاد بر آورد ای خانـه خـراب ! و از کومـه بیـرون پریـد و فورا" خود را به بالای تپه روبروی جنگل رساند و از آنجا به طـرف جنگـل نگـاه می کرد که ببیند گوزن از کدام گذرگاه خارج خواهد شد.

هوا روشن شده بود ، به اندازه ای که توانستیم روی علفهای سـبز و تـازه رد خون گوزن را ببینیم. پس گوزن زخمی شده بود ، رد خون را گـرفتیم و شـروع به تعقیب شکار کردیم.

شکارچی هوسپ با اطمینان کامل اعلام کرد که بـا ایـن خـونی کـه از ایـن حیوان رفته هر کجا که دلش می خواهد برود ، او مال ماست.

نزدیک غروب بود که گوزن زخمی را در داخل جنگل پیدا کردیم ، حیوان وقتی که ما را دید گردنش را بالا آورد ولی نتوانست سـر سـنگینش را بـالا نگـه دارد، بطور یکنواخت سرش را تکان می داد و با چشمان بی فروغش مـا را نگـاه می کرد و یکباره مثل اینکه متوجه خطری شده باشد بلند شد که حرکت کنـد ، روی زانوهایش قـدری ایـستاد و یکبـاره نالـه خفیفـی سـر داد و بـا تمـام هیکـل سنگینش در خاک و خون در غلطید .

شکارچی هوسپ سر رسید ، خواستم چیزی بگویم ولی خجالت کـشیدم ، او گردن شکار را پیچاند و روی زانوهایش قرار داد ، باز خواستم دخالت کنم ولـی دلم نیامد.

در این لحظه بود که برق دشنه شکارچی نظرم را جلب کرد....

سرم را برگرداندم و وانمود کردم که دارم کوه ها را تماشا می کـنم، نالـه ضعیفی بگوشم رسید...

ناگهان بی اراده به مرگ و زندگی اندیشیدم و احساس کردم که زندگی می تواند چقدر زشت باشد.

چه فرقی است بین ما انسان ها و آن حیوان کوهی.
عروس زیبا بیرون آمد و گفت :
لوله تفنگت از خون پر شود و گلوله ات خمیر و آن
بازویی که تفنگ گرفته خشک شود.
هرگز شکم شکارچی و صیاد سیری ندارد.

---

۱ – نفرینی است که برای طرف مقابل آرزوی گرسنگی را مینماید.(مترجم)

۲ - در میـان مـردم قفقـاز جنـوبی بخـصوص در آذربایجـان ، ارمنـستان و گرجستان ادبیات عاشقی که توسط عاشق ها طی قرن هـای متمـادی بـا مـردم در آمیخته اند و از زندگی آنها الهام گرفته اند رواج داشته. عاشقان مبلغ مهرورزی ، نوع دوستی و ارزشهای انسانی و اخلاقی بـوده انـد. آنهـا در مجـامع عمـومی در دهات ، شهرهای بزرگ و کوچـک شـعر مـی سـرودند و بـا سـازهای خـود کـه معمولا" کمانچه بود آواز می خواندند. کرم هم یک عاشق آذری بوده کـه بابـا هواکیم از او نقل قول میکرد و شعرش را با آواز می خواند .(مترجم)

نیرنگ دیروز
ننگ امروز
درنگ فردا

سرگه بارسقیان

۲۴ آوریل ۲۰۰۲ ، مصادف بود با سالروز قتل عام ارمنیان ارمنستان غربی در سال ۱۹۱۵ . اولین نژادکشی قرن بیستم با یک و نیم میلیون قربانی بی دفاع . کشتار بی رحمانه ارامنه در بحبوحه سالهای پر آشوب جنگ جهانی اول هر چند در زمان خود واکنشهای وسیعی را در جهان سبب شد اما این عکس العمل ها مانع ادامه قتل عام کستره ارامنه نشد. در سالهای بعد از آن ، دولت های جانشین " ترکهای جوان " به تبعیت از اسلاف خویش سیاست انکار و تحریف را در پیش گرفتند. دو تلاش موازی از سوی فرزندان خلف " ترتکهای جوان " برای کتمان مسئله قتل عام ارمنیان صورت گرفت.

سیاست اول در انکار قتل عام بود و سیاست دوم در تحریف تاریخ و اشاعه این دروغ مضحک که ارمنیان نیز بطور متقابل دست به قتل عام ترکها زده اند. اما این دو سیاست ،نطفه خفه شده ای بود که بعد از تولد نیز نتوانست شادی را به کام والدین آنها به ارمغان آورد ، پذیرش قتل عام ارمنیان از سوی مجامع مختلف جهانی ، دولتها و پارلمانهای کشور های مختلف – بالخصوص اروپایی و امریکایی – ترکیه را در وضعیت دشواری قرار داد که بعدها با بروز اختلافهای اساسی بین دولت آنکارا و این محافل رسمی سیاسی ، دولتمردان ترک عملا" بسوی ایزولاسیون (انزوا) سوق داده شدند. اما آنچه امروز پس از هشتاد و هفت سال باید دارای اهمیت فوق العاده و مرکز ثقل توجه روشن بینان قرار گیرد این واقعیت تاریخی و انسانی است که اگر از همان ابتدا با نگاهی واقع بینانه به مسئله قتل عام ارمنیان توجه می شد و دولتها بدون هیچ گونه محاسبه منفعتی همصدا با هم این قتل عام را محکوم می کردند و مانع از ادامه کشتارها می شدند و بعدها عاملان و آمران این عمل جنائی را در دادگاهی عادلانه محاکمه می نمودند ، نژادکشی های دیگر در نقاط مختلف جهان رخ نمی داد که نمونه های آن قتل عام بی رحمانه یهودیان در آلمان نازی و قتل عام مردم کشور آفریقایی رواندا است.

اگر در همان سالهای قتل عام ،دولت ترکهای جوان بخاطر در پیش گرفتن سیاستی فاشیستی و عملیاتی تروریستی برای تحقق رویای پان ترکیسم خویش و دولتهای مجرم در دیگر گوشه های جهان به علت عمل

مشابه تحت سخت ترین مجازات قضایی و حقوقی قرار می گرفتند امروز نه تنها دولت ترکیه با قاطعیت دست به انکار قتل عام نمی زد بلکه نسخه شکست و رسوایی تمامی ماکیاولیستهای تاریخ در قرن بیستم از همان ابتدای امر پیچیده می شد.

امروز دولتمردان آنکارا برای رهایی از اختلافات اساسی خویش با محافل دفاع از حقوق بشر ، برای پایان بخشیدن به پیگیری سیاستهای کهنه ای همچون احضار سفیران کشورهایی که قتل عام را پذیرفتند و تهدید به کاهش سطح روابط با آنان ، همچنین برای خلاصی از ایزولاسیون این دولت و اخذ برگ برنده ای جهت ورود به دروازه کشورهای دمکراتیک و حامی حقوق بشر مجبور به پذیرش خطای تاریخی سران وقت حاکم بر ترکیه و پوزش رسمی از دولت ارمنستان و تمامی مردم آن کشور و ارامنه جهان و کلیه دولتها و ملتها است.

امید است دولتمردان ترک بپذیرند که در جهان امروز که طبل مبارزه با تروریسم حتی به گوش هر ناشنوای بی خبر و بی اعتنایی نیز می رسد وقت حمایت از عملیات جنایی دولت ترکهای جوان و سکوت و انکار در مقابل کشتار بی رحمانه ارمنیان نیست و بدانند مسئله قتل عام ارمنیان متعلق به یک نسل ، یک ملت و یک مقطع خاص تاریخی نیست تا با تحول در آنها این مسئله به فراموشگاه تاریخ برده شود بلکه این درد تمامی انسانهای آزاد و ملتهای رنج کشیده است و حافظه تاریخ نیز هیچگاه فراموشکار و بی اعتنا نسبت به قتل عام زنان و کودکان و جوانان و سالمندان بی دفاع در هیچ کشور و ملت و زمانی خاص نیست.

آوریل ۲۰۰۲
فروردین ۱۳۸۱
تهران

تاريخ ارمنيان

اثرموسِس خورناتسي
(موسي خورني)

تاريخنگار ارمني سده پنجم ميلادي

ترجمه، مقدمه، حواشي، پيوستها
اديك باغداساريان
(ا. گرمانيك)

مقدمه

اديك باغداساريان

تاريخنگاري ارمني داراي پيشينه اي بس طولاني است. پس از پيدايي حروف ارمني در اوايل سده پنجم ميلادي به دست مسروپ ماشتوتس قديس[1]كه نياز مبرم شرايط سياسي- اقتصادي و اجتماعي حاكم بر ملت ارمني در آن دوران بود، ده ها اثر مذهبي و تاريخي ترجمه و نگارش يافتند و در همين سده بود كه تاريخنگاري مدون ارمني پايه گذاري شد. نخستين اثر توسط كوريون[2] شاگرد ماشتوتس بنام "زندگينامه ماشتوتس"[3] نگارش يافت كه در آن نگارنده به بررسي زندگاني ماشتوتس و چگونگي پيدايي الفباي ارمني و جريانهاي تاريخي مربوط در ارمنستان مي پردازد. آنگاه "تاريخ ارمنيان" اثر آگاتانگغوس(سده پنجم) نگاشته شد كه نخستين كتاب با همين عنوان در ادب ارمني بشمار مي رود. سپس تاريخنگاران و انديشمندان ديگر چون پاوستوس بوزاند[4]، يزنيك كغباتسي[5] و يغيشه[6] در سده ياد شده آثار خود را پديد آوردند.[7]

موسي خورني[8] كه در حدود سال ٤١٠ چشم به جهان گشود و در سنين ٢٥-٢٠ سالگي نزد مسروپ ماشتوتس و جاثليق ساهاك پارتو[9] شاگردي كرد پس از كسب تحصيلات در اسكندريه و ادسا بسال ٤٤٠م. به ارمنستان بازگشت و به درخواست ساهاك باگراتوني حاكم و مرزبان ارمنستان پيش از سال ٤٨٢ "تاريخ ارمنيان" خود را بپايان برد. يكي از وجوه تمايز اثر خورني از آثار تاريخنگاران پيش از او نخست اين است كه وي تاريخ ارمني را از سپيده دم تاريخ (از ديدگاه او) تا عصر خود ارائه داده است، ديگر آنكه او به اهميت وقايعنگاري توجه خاصي معطوف داشته، سوم آنكه او از منابع بسيار غني و اكثر آثار اول است تاريخي موجود در زمان خود به زبانهاي مختلف سود برده است، در واقع با آثار خود تاريخنگاري اصولي و علمي را در ادب ارمن پايه گذاري نمود و به حق "پدر تاريخنگاري" ارمني لقب يافت.

تاريخ خورني نه تنها براي ارمنستان كه براي سرزمين هاي همسايه و از همه مهمتر براي ايران نيز داراي اهميت درجه. نگارنده سطور با توجه به اهميت اين اثر بويژه براي تاريخ ايران از حدود بيست سال پيش با تشويق جناب آقاي فريدون جنيدي سرپرست بنياد فرهنگي نيشابور و دوستان پژوهشگر ديگر ترجمه كتاب حاضر را آغاز نمود. ليكن پس از اتمام ترجمه تا امروز امكان چاپ آن فراهم نگرديد. در همين فاصله زماني نگارنده با استفاده از فرصت موجود، ترجمه را مورد بازنگري قرار داده در بسياري از موارد يادداشت هايي در انتهاي صفحات اضافه نمود و متن بصورت امروزي آماده چاپ شد.

در باره ترجمه هاي فارسي تاريخ خورني يادآوري چند نكته بايسته است. تا آنجا كه نگارنده سطور آگاهي دارد، نخستين بار بسال ١٣٣١ خلاصه اي از برخي بخش هاي تاريخ خورني با ترجمه آقاي آبراهام هواساپيان و به احتمام آقاي ابراهيم دهگان توسط كتابفروشي داودي اراك در ٤٠ صفحه به چاپ رسيد. اين ترجمه اگر چه بعنوان نخستين گام شايسته تقدير است اما متاسفانه چه از نظر ترجمه و چه از نظر امانت داري و بويژه از نظر ترجمه منابع تاريخي كه با دقت خاصي از نظر زبانشناسي، تاريخ شناسي و جز اينها بايد انجام گردد داراي نواقص فراوان بود و از ديگر سو تنها خلاصه اي از چند بخش را شامل مي گرديد و نه تمام كتاب را.

پس از اينكه نگارنده سطور ترجمه تاريخ خورني را بپايان برد در سال ١٣٦٤ آگاهي يافت كه همين اثر توسط پروفسور گئورگي نعلبنديان، استاد دانشگاه دولتي ايروان ترجمه و چاپ شده است[10]و پس از اندك زماني اين كتاب را نيز دريافت نمودم. در اولين نگاه از ادامه بازنگري به ترجمه خود صرف نظر كردم و با ملاحظه ترجمه نعلبنديان چنين انديشيدم كه ترجمه فارسي خورني نيز در شمار ترجمه هاي ديگر زبان هاي خورني قرار گرفته كار تمام شده قلمداد مي گرديد. ليكن پس از مطالعه دقيق آن و بويژه با دريافت نظرات نويسندگان فارسي زبان دال بر عدم كفايت ترجمه ياد شده از نظر علمي و زبان فارسي، ارائه ترجمه اي كه نواقص كار پروفسور نعلبنديان را جبران كند، اجتناب ناپذير گرديد، به همين دليل نگارنده نيز با اعتقاد بر همين نظرات بازنگري ترجمه خود را ادامه و آن را بپايان رساند. بويژه در فاصله زماني كه كتاب جهت اخذ مجوز به وزارت ارشاد ارائه شده بود (از ١٣٧٤تا كنون) متن را مورد بازنگري نموديم.

اشكالات ترجمه پروفسور نعلبنديان آنقدر متنوع و متعدد است كه بررسي آنها از حوصله اين نامه بيرون است. مي توان نقد و بررسي آن را طي مقاله اي مفصل در آينده به جامعه علم و تحقيق تقديم نمود. اما مي توان اين اشكالات را در چند گروه دسته بندي كرد.

بنا به عقيده اكثر پژوهشگراني كه ترجمه نعلبنديان را مطالعه كرده اند، زبان ترجمه بسيار مهجور و معرب و ثقيل بوده با روند تحولي زبان فارسي در روزگار ما هماهنگي ندارد. دوم آنكه مترجم يك منبع تاريخي را در متن اصلي هنگام ترجمه گاهي تفسير نيز نموده است بجاي آنكه نظرات خود را در زير نويس ارائه دهد. به نظر نگارنده اين سطور منبع تاريخي حتي الامكان بايد همانند اصل اثر و با رعايت دقيق امانت داري ترجمه گردد و تفسير جملات و واژه ها و رويدادهايي را كه گاهي مبهم هستند بايد به جامعه پژوهش و تحقيق

---

[1] - mesrop'- masht'ots

[2] - k'oriun

[3] - vark-masht'otsi

[4] - pavst'os buzand

[5] - yeznik' k'oghbatsi

[6] - yeghishe

[7] - براي راهنمايي در باره آوانگاري به پيوست ٨ نگاه كنيد.

[8] - به ارمني movses-khorenatsi

[9] - sahak' p'artev

[10] - تاريخ ارمنستان، موسس خورناتسي (موسي خورني)، ترجمه و مقدمه وتحاشي گئورگي نعلبنديان، ايروان: ١٩٨٤.

واگذار كرد و حداقل نظر خود را جدا از متن اصلي افزون نمود. سوم آنكه اسامي افراد دقيقا" به شكل ارمني ارائه شده اند كه براي فارسي زبانان نامأنوس مي باشند. به نظر نگارنده سطور بايد هر دو صورت قيد مي شد. چهارم آنكه در بسياري موارد واژه هاي نادرست فارسي در برابر واژه هاي ارمني استفاده كرده اند. (از جمله انجيل را به جاي كتاب مقدس، اعتزاليون را به جاي بدعت گذار(صفحه ٣١)).

پنجم: برخي نام ها اشتباه نوشته شده اند (ص٣٧، بجاي مرود ايشان مروگ نوشته اند). ششم، نام هاي جغرافيايي را به شكل ارمني آنها ادا كرده اند بدون اينكه شكل فارسي را نيز در زير نويس و يا در متن يادآور شوند (بجاي شهر افسوس شكل ارمني آن پيه سس را قيد مي كنند، خواننده فارسي زبان از كجا بايد به مفهوم اصلي پي ببرد؟)

هفتم: برخي از اسامي را به شكل نادرست ترجمه كرده اند كه اثبات آنها جاي بحث و مداقه و بررسي دارد. (ص٤٣، بجاي پاروخ parokh، فرخ آورده اند). هشتم: معرفي نامهاي اقوام نادرست ترجمه شده اند، خورني نام پارسي را بكار مي برد اما مترجم آن را ايراني ترجمه مي كند. در هيچكدام از آثار تاريخي قديم ارمني واژه ايران بكار نرفته است بلكه پارس يا پارسكاستان (كشور پارس) بكار رفته است. (ص ٦٢). نهم: اطلاعات نادرست زماني در ترجمه پروفسور نعلبنديان وجود دارد. براي نمونه بجاي ٣١ سال ٣٠ سال آورده اند (ص٨٧) و يا بجاي يازده سال، ١٥ سال قيد كرده اند(ص٨٨) دهم: برخي جملات و عبارات در ترجمه نعلبنديان حذف شده است (ص٦٦، سه سطر در پايان شماره ٢٤ حذف شده است). يا به تاريخ نياز نامه (pituits hyusman patmutiun) اشاره نكرده آن قسمت را حذف كرده اند (ص٥٧، پيش از پاراگراف آخر٩. يازدهم: گاهي واژه ها و عباراتي كه در متن اصلي وجود ندارد، اضافه كرده اند (ص ٤٢، رودخانه اي خوش آب و پر صدا....) در ترجمه شعرها به سنديت متن لطمه زده اند، ص٧٥). دوازدهم: برخي از كلمات فارسي از جمله كلمات ربط را اشتباه ترجمه كرده اند كه در جان كلام اثر مي گذارد (ص٤٩، به جاي ونيز، همچنين، كلمه حتي آمده است، ص٥٥ بجاي فرزندان، كلمه پسران آمده است).

در پايان، بايد افزود كه پروفسور نعلبنديان اكثر زير نويس هايي كه در پايان كتابشان آورده اند، به خودشان متعلق و منتسب دانسته اند در حاليكه اكثريت مطلق آنها تلاش و كوشش استاد فقيد پروفسور استپان مالخاسيان مي باشد كه بهترين ترجمه آشخارابار يا زبان ارمني امروزي را از تاريخ خورني ارائه داده اند و توضيحات بسيار محققانه به اين ترجمه افزوده اند.

با توجه به مشكلات موجود در ترجمه هاي پيشين بود كه نگارنده سطور با تشويق نويسندگان و دوستان پژوهشگر بر آن شد ترجمه خود را بازنگري و تكميل و آماده چاپ نمايد.

در ترجمه كنوني سعي شده است ١) زبان فارسي ادبي امروزي در حد امكان مورد استفاده قرار گيرد و از كلمات و واژه هاي معرب و منسوخ اجتناب گردد. ٢) تلاش شده است اثر خورني را همانگونه كه هست در محدوده مسائل مطرح در فن ترجمه، ارائه گردد بدين معني كه امانت داري و حفظ اهميت سنديت اثر مراعات گردد. ٣) با توجه به اينكه استاد استپان مالخاسيان مترجم آشخارابار (زبان امروزي ارمني) تاريخ خورني مقدمه اي بسيار محققانه در باره زندگي و آثار خورني و اطلاعات جامع در باره موضوعات مربوط به آنها نگاشته بودند، نگارنده نيز آنها را ترجمه نموده با برخي اضافات و موارد تكميلي در ابتداي ترجمه حاضر افزود و توضيحات مالخاسيان در مورد قسمت هاي مختلف كتاب را در بخش پاياني كتاب در پيوست شماره يك بعلاوه برخي اصلاحات و اضافات افزون نمود، اين گونه توضيحات در متن بصورت اعدادي داخل آكولاد مانند{١} ارائه شده اند. توضيحات نگارنده سطور (ترجمان كتاب فعلي) در زير نويس هر صفحه آمده و در انتهاي آنها نام ترجمان بصورت (ا.گرمانيك) يا (ا.گ.) ياد شده است . ٤) كليه نام ها اعم از نام افراد، جغرافيايي، اقوام و غيره به شكل فارسي در ترجمه آمده اند ليكن شكل ارمني آنها نيز در زير نويس با آوانگاري ارمني قيد شده است و در برخي موارد شكل هاي زبان هاي لاتين، يوناني، آشوري، انگليسي و فرانسه نيز براي تشريح بيشتر موضوع اضافه شده اند. ٥) مرجع اصلي ترجمه متن گرابار يا زبان كلاسيك و باستاني ارمني است ليكن حين ترجمه از ترجمه هاي آشخارابار[١١]، ترجمه انگليسي تامسون[١٢]، ترجمه نعلبنديان در بازنگري اخير استفاده شده است. در كنار آنها از منابع متعدد بهره گرفته شده است كه فهرست آنها در پيوست شماره ٥ آمده است. ٦) سعي شده است هيچ مطلبي از متن اصلي نه كم شود و نه چيزي به آن اضافه گردد و دقيقا" نوشته خورني ارائه گردد. ٧) از نظر اينكه كتاب حاضر مي تواند مورد استفاده پژوهشگران تاريخ، زبانشناسي، اسطوره شناسي، جغرافيا، زمين شناسي، گاهشماري، موسيقي، هنر و بسياري از رشته هاي ديگر قرار گيرد، تلاش شده است حين ترجمه كليه ظرافت هاي مهم از اين نظر مورد توجه قرار گيرد.

ترجمان براي اينكه خوانندگان گرامي به آگاهي هاي بيشتري در باره تاريخ ارمنستان تا زمان خورني در دست داشته باشند، پيوست هاي زير را به ترجمه كتاب افزوده است:

پيوست شماره يك: توضيحات آكادميسين استپان مالخاسيان.
پيوست شماره دو: نقشه ارمنستان بر اساس "جهان نماي" شيراكاتسي.
پيوست شماره سه: نقشه ارمنستان در زمان ماشتوتس و خورني.
پيوست شماره چهار: فهرست سلسله هاي پادشاهي ارمنستان.
پيوست شماره پنج: رهبران كليساي ارمني از ابتدا تا زمان خورني.
پيوست شماره شش: گاهنامه ارمن.
پيوست شماره هفت: سپاهنامه ارمن.
پيوست شماره هشت: راهنماي آوانگاري ارمني.

همانگونه كه پيشتر ياآور شديم، در متن اصلي ترجمه، ترجمان توضيحات خود را در زير نويس افزوده است. بنابراين زير نويس ها كلا" به مترجم تعلق دارند.

اين موضوع نيز حائز اهميت است كه خورني گاهي عبارات و جملات و موضوعاتي را عنوان مي كند كه تفسير و درك دقيق آن ها دشوار به نظر مي رسد. ترجمان سعي كرده است اين گونه مطالب را عينا" منتقل كند و اگر تفسيري بنظر رسيده باشد آن را در زير نويس آورده و هيچ دخل و تصرفي در متن اصلي صورت نداده است.

در پايان جا دارد از كليه دوستان اهل قلم و انديشه كه مرا در انجام اين مهم مورد تشويق قرار داده اند سپاسگزاري نمايم، ضمنا" ترجمان هيچ ادعايي در بي نقص بودن كار خود ندارد، بنابراين پيشنهاد هاي خوانندگان در مورد كتاب حاضر باعث شادي و تشويق هر چه بيشتر وي مي شوند و با انجام اين كار اميدوارم بتوانم بتدريج كليه آثار و منابع تاريخي ارمني را كه بكار پژوهشگران تاريخ و فرهنگ ايران مي آيند ترجمه و در اختيار جامعه علم و ادب ايران زمين قرار دهم.

ادیك باغداساریان
(ا. گرمانیك)
دي ماه ١٣٨٠ ، تهران
edbagh@yahoo.com

[١١] - تاريخ ارمنيان، موسي خورني (به زبان ارمني آشخارابار) ترجمه آشخارابار بوسيله آكادميسين استپان مالخاسيان، ايروان: ١٩٦٨ و چاپ جديد ايروان: ١٩٩٠.

[١٢]- Moses Khorenatsi, History of the Armenians, transl. and commentary on the literary sources by Robert W. Thomson, Harvard University press, 1980.